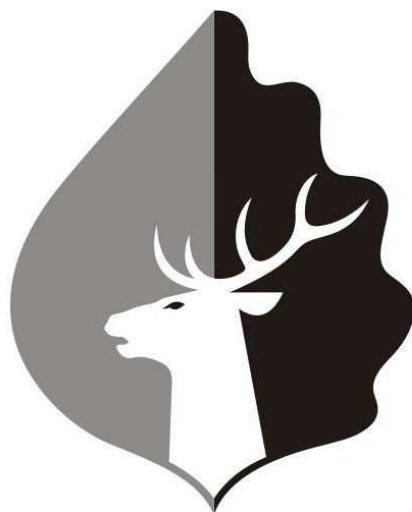

**JP "VOJVODINAŠUME"
ŠG "SOMBOR" Sombor**

IZVOD

**LOVNA OSNOVA
LOVIŠTA
„KOZARA“**

za period 01.04.2022. – 31.03.2032. godine

Mart 2022. godine

PREAMBULA

Na osnovu člana 21. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi („Sl. list APV“ broj 4/2010 i 4/2011), člana 20. stav 1. tačka 2. Zakona o otvrđivanju nadležnosti Autonomne Pokrajine Vojvodine („Sl. glasnik RS“ broj 99/2009), člana 6. stav 1. tačka 1. i člana 34. stav 2. Zakona o divljači i lovstvu („Sl. glasnik RS“ broj 18/2010), i član 5. stav 1. i član 9. Pravilnika o načinu ustanovljavanja lovnog područja i lovišta, uslovima za sprovođenje lovnog gazdovanja, postupku sprovođenja javnog oglasa, postupku za davanje i oduzimanje prava na gazdovanje lovištem, sadržini ugovora, utvrđivanju visine odgovarajućih garancija koje je dužno da obezbedi pravno lice pre zaključivanja ugovora, kao i uslovima i načinu za davanje lovnog ravira u zakup („Sl. glasnik RS“ broj 80/2010) Pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo doneo je rešenje za:

Lovište „Kozara“ ustanovljeno je Rešenjem Pokrajinskog sekretara za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu („Službeni list APV“ br.1/2012 izdat 25.01.2012. godine)

Lovna osnova je urađena na osnovu člana 49. stav 4. Zakona o divljači i lovstvu („Službeni glasnik RS“ br.18/2010. i 95/2018 – dr.zakon), i Pravilnika o sadržini i načinu izrade planskih dokumenata u lovstvu („Službeni glasnik RS“ br.9/12.).

U dosadašnjem periodu do 31.03.2022. godine lovištem se gazdovalo:
Lovnom osnovom lovišta za period od 01.04.2012. do 31.03.2022. godine. i Godišnjim planom gazdovanja za period od 01.04.2021. do 31.03.2022.

Lovište je dato na gazdovanje JP „Vojvodinašume“, ogranku preduzeća ŠG „Sombor“, Apatinski put 11.

Broj rešenja o davanju lovišta na gazdovanje: 104-324-122/2012-05 od 24.01.2012. na 20 godina.

Pre izrade Lovne osnove utvrđeno je brojno stanje divljači u lovištu.

Kod izrade dinamike razvoja populacije divljači, planirani su gubici u odnosu na osnovni fond (01.04.).

Lovna osnova je napisana u skladu sa sledećim dokumentima:

- Zakon o divljači i lovstvu („Sl. glasnik RS“, br. 18/2010. i 95/2018 – dr.zakon);
- Pravilnik o sadržini i načinu izrade planskih dokumenata u lovstvu („Sl. glasnik RS“, br. 9/2012);
- Zakon o oružju i municiji („Sl. glasnik RS“, br. 9/92, 53/93, 67/93, 48/94, 44/98, 39/2003, 85/2005, 101/2005, 27/2011);
- Zakon o turizmu („Sl. glasnik RS“, br. 36/09);
- Zakon o zaštiti prirode („Sl. glasnik RS“, br. 36/09, 88/10, 91/10 – ispr., 14/2016,95/2018- dr. zakon i 71/2021.);
- Uredba Vlade Republike Srbije („Sl. glasnik RS“, br. 45/2001, 81/2008 i 107/2009);
- Pravilnik o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Sl. glasnik RS“, br. 5/2010).

1. UVOD

Prvi pisani podaci u kojima se pominje brojnost jelenske divljači na Bačkom lovnom području, datiraju početkom 18. veka. Doduše u informaciji u hronici koja je vođena u to vreme, samo je kratko zapisano, da približno stotinjak jelena nastanjuje ovo područje. Podaci o odstrelu jelenske divljači, približno do 10 grla godišnje za razdoblje od 1785-1875, indirektno potvrđuju relativno malu brojnost jelenske divljači u to doba.

Posle 1880. godine, što se poklapa sa uništenjem poslednjeg vuka, kao i sa intenzivnim meliorativnim radovima na ovom području (podizanje odbrambenog nasipa, odvodnjavanje i dr.) brojnost jelenske divljači naglo se povećava, a takođe i odstrel. To znači, da se čovek intenzivnije počeo baviti gajenjem divljači na ovim prostorima više od stotinu godina. Usled visokog vodostaja Dunava 1926. godine došlo je do provale odbrambenog nasipa na Dunavskom području i tada je u katastrofalnoj poplavi stradalo 2.000 grla jelenske divljači, a spaslo se oko 250 grla.

Posle 30 godina, dakle 1956. godine, dolazi do naglog nadiranja vode u poplavno područje lovišta nakon što je probijena ledena barijera koja je nastala uzvodno u koritu Dunava. Budući da se radi o veoma naglom prodoru i smrzavanju vode, divljač nije uspela na vreme preći u zaštićeno područje, i tada je stradalo oko 450 grla jelenske divljači.

Za razliku od ove, u poplavi 1965. godine manji broj grla je stradao, jer je poplava bila u prolećno-letnjem periodu.

Korenite promene u načinu upravljanja ovim područjem nastale su Rešenjem Vlade FNRJ 1952. godine kada je osnovana Uprava uzgajališta divljači, koja kasnije prerasta u LŠG „Jelen“, kojem je glavna delatnost lov i uzgoj visoke diljači, ali se istovremeno zahteva primena zajedničkog upravljanja svim privrednim granama u okviru šumskog područja (lovstvo, šumarstvo i ribarstvo). Status „Jelena“ se rešava Zaključkom Predsedništva SFRJ – 1975. godine u kome je rečeno: „da postoji poseban interes Federacije za korišćenje objekata ovog rezervata i da je potrebno da se Društvenim dogovorom i ugovorom između SIV-a i RO „Jelen“ bliže utvrdi njihovo korišćenje, kao i međusobne materijalne obaveze“. Društvenim dogovorom rešen je status „Jelena“ kao i finansijska podrška za očuvanje i unapređenje ovog područja.

U periodu 1962–1976, odstrel varira od 1.000–1.200 grla. Odstreljen je najveći broj visokotrofejnih jelena. U periodu 1977–1985, posle ograđivanja lovišta prema poljoprivrednim površinama, odstreljeno je prosečno godišnje 502 grla jelenske divljači, 457 grla divlje svinje i 118 grla srneće divljači. U ovom razdoblju normalizovana je gustina naseljenosti, odnos polova i odnos dobnih razreda. Što se tiče trofejne strukture, ona je relativno pogoršana, uglavnom iz razloga što je u uslovima slabo razvijenog lovnog turizma, odstreljivan manji broj trofejnih jelena od mogućnosti koje su stvarno postojale u lovištu.

Na osnovu Društvenog dogovora o osnovama za utvrđivanje jedinstvenog režima i stepena zaštite („Sl. list SFRJ“ br. 23/77 čl. 28. stav 2 i 5), Zakona o zaštiti delova prirode („Sl. list SAPV“, br. 27/78) i člana 201 Statuta opštine Sombor („Sl. list opštine Sombor“), Skupštine opštine Sombor i Apatin, po pribavljenom mišljenju Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode Novi Sad br. 360, od 16. januara 1982. godine donela je Rešenje o određivanju i utvrđivanju Regionalnog parka „Gornje podunavlje“ na delu teritorije opštine Sombor i Apatin i određivanju zaštitne zone.

Lovište „Kozara“ se 24.09.1991. godine pripaja Javnom preduzeću za gazdovanje šumama - „Srbijašume“ Beograd. Odlukom Skupštine SAP Vojvodine, maja 2002. godine osnovano je JP „Vojvodinašume“. Lovište „Kozara“ od toga dana pa do danas posluje u sklopu JP „Vojvodinašume“ Petrovaradin, Šumako gazdinstvo „Sombor“ Sombor, Šumska uprava „Kozara“ Bački Monoštor. Lovište je ustanovljeno Rešenjem Ministra poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede br. 324–02–00354/6–06 od 24.05.1995. godine, i dato na gazdovanje JP „Srbijašume“ Beograd,

Rešenjem o davanju lovišta na gazdovanje br. 324–02–003534/2.1–95–06 od 14. jula 1995. godine.

Odlukom Skupštine APV 01 br. 023–9 od 08.05.2002. godine osnovano je Javno preduzeće „Vojvodinašume“ koje je preuzelo zaposlene, sredstva, prava i obaveze delova JP „Srbijašume“ na području Autonomne pokrajne Vojvodine.

Rešenjem Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo br. 104–324–003547/2005 od 28.06.2005. godine ovo lovište je dodeljeno na gazdovanje na period od deset godina novoosnovanom Javnom preduzeću „Vojvodinašume“ Petrovaradin.

Uredbom Vlade Republike Srbije, objavljene u „Sl. glasniku RS“, br. 45/01 od 20.07.2001, 81/08 od 05.09.2008, 107/09 od 23.12.2009, celokupna površina lovišta „Kozara“ se nalazi u okviru SRP „Gornje Podunavlje“.

Lovište „Kozara“ po svom geografskom položaju i drugim specifičnim uslovima gazdovanja predstavlja posebnu prirodnu i privrednu celinu.

Uslovi staništa šuma i šumskog zemljišta na kome se prostire lovište „Kozara“ pružaju izvanredne mogućnosti za gajenje i korišćenje određenih vrsta krupne lovne divljači, a pre svega za Evropskog jelena (*Caruvus elaphus*).

U našoj zemlji ovo su najpoznatija staništa jelena. Zbog prirodne očuvanosti i visoke trofejne vrednosti ovi jeleni su među najcenjenijim u svetu i predstavljaju prirodno bogatstvo, praktično neprocenjive vrednosti.

Da bi se ovo prirodno bogatstvo trajno održavalo neophodna su adekvatna materijalna sredstva za ulaganje u lovište i neprekidna stručna intervencija u gazdovanju.

Praksa lovnog gazdovanja mora se zasnivati na rezultatima naučnih istraživanja, pozitivnih Zakonskih propisa u oblasti lovstva i odredaba ove lovne osnove.

Važnost osnove je od 01.04.2022 do 31.03.2032.

2. OPŠTI PODACI O KORISNIKU LOVIŠTA

2.1. NAZIV I SEDIŠTE KORISNIKA LOVIŠTA

Korisnik lovišta je JP „Vojvodinašume“ Petrovaradin, Šumsko gazdinstvo „Sombor“ Sombor, Šumska uprava „Kozara“ Bački Monoštor.

2.2. PRAVNA FORMA/PRETEŽNA DELATNOST/ŠIFRA DELATNOSTI KORISNIKA LOVIŠTA

Javno preduzeće „Vojvodinašume“ upisano je u registar Trgovinskog suda u Novom Sadu pod brojem Fi 2147/2002, 11.06.2002. godine.

2.3. BROJ ZAPOSLENIH NA POSLOVIMA LOVSTVA PO KVALIFIKACIJI I STRUKTURI

Na poslovima lovstva u JP „Vojvodinašume“ zaposleno je sledeće stručno osoblje:

U generalnoj direkciji zaposleno je:

- Mast. ing. šumarstva 1

U ŠG „Sombor“ zaposleno je:

- Dipl. ing. šumarstva 1
- Doktor veterinarske medicine 1

U ŠU „Kozara“ zaposleno je:

- Dipl. ing. šumarstva 1
- Poslovođa 2
- Lovočuvar 5
- Radnik na obradi i rasecanju mesa divljači 1
- Kočijaš 1

3. OPŠTI PODACI O LOVIŠTU

3.1. NAZIV LOVIŠTA

Naziv lovišta je „Kozara“.

3.2. NAZIV I BROJ AKTA O USTANOVLJAVANJU LOVIŠTA I BROJ JAVNOG GLASILA U KOJEM JE OBJAVLJEN AKT O USTANOVLJAVANJU LOVIŠTA

Lovište „Kozara“ ustanovljeno je Rešenjem Pokrajinskog sekretara za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu („Službeni list APV“ br.1/2012 izdat 25.01.2012. god.)

Lovna osnova je urađena na osnovu člana 49. stav 4. Zakona o divljači i lovstvu („Službeni glasnik RS“ br.18/2010.), i Pravilnika o sadržini i načinu izrade planskih dokumenata u lovstvu („Službeni glasnik RS“ br.9/12.).

U dosadašnjem periodu do 31.03.2022. godine lovištem se gazdovalo: Lovnom osnovom lovišta za period od 01.04.2012. do 31.03.2022. godine i Godišnjim planom gazdovanja za period od 01.04.2021. do 31.03.2022.

Dodela lovišta na gazdovanje: Lovište je dato na gazdovanje JP „Vojvodinašume“, ogranku preduzeća ŠG „Sombor“, Apatinski put 11.

Broj rešenja o davanju lovišta na gazdovanje: 104-324-122/2012-05 od 24.01.2012. na 20 godina.

3.3. NAZIV LOVNOG PODRUČJA U KOME SE LOVIŠTE NALAZI

Naziv lovnog područja je „Južno-Bačko“.

3.4. VRSTA/TIP LOVIŠTA

Prema načinu korišćenja prostora lovište je otvorenog i ograđenog tipa.

Prema nameni je lovište posebne namene.

U pogledu nadmorske visine i konfiguracije terena lovište je ravničarsko.

3.5. OPIS GRANICA LOVIŠTA

Početna tačka (Y:7330857,085 X:5087256,001)

Granica lovišta „Kozara“ počinje u tački koja se nalazi na sredini toka reke Dunav na mestu gde reka Dunav ulazi iz Republike Mađarske u Republiku Srbiju. Granica lovišta ide dalje prema severoistoku, obuhvata odeljenje 12 da bi se ispravila u pravcu istoka i pratila državnu granicu između Republike Mađarske i Republike Srbije do tačke na sredini toka Bajskog kanala odnosno severnog ruba odeljenja 1 GJ Karapandža. Odatle nastavlja u pravcu juga levom obalom Bajskog kanala do tačke koja se nalazi naspram jugoistočnog ugla odeljenja 23 GJ Karapandža. Ovde granica skreće na zapad, prelazi Bajski kanal i nastavlja jugoistočnim rubom odeljenja 23, pa potom istočnim rubom odeljenja 24, 28, 29 i 33 do glavnog odbrambenog nasipa uz Dunav, dalje granica ide levom nožicom glavnog odbrambenog nasipa u pravcu juga, prelazi put Bezdan-Državna granica sa Republikom Hrvatskom pa potom stari Bački kanal i vraća se uz južni rub starog Bačkog kanala ponovo na put Bezdan-Državna granica sa Republikom Hrvatskom i nastavlja desnom stranom pomenutog puta do sekundarnog odbrambenog nasipa i njegovom krunom nastavlja u pravcu jugoistoka do severne granice odeljenja 3 (revir Kalandoš) GJ Monoštorske šume dalje nastavlja u pravcu istoka do sekundarnog nasipa starog Bačkog kanala pa krunom tog nasipa nastavlja do

severozapadnog ruba odeljenja 18 (revira Štrbac) GJ Kolut-Kozara. Granica dalje nastavlja u pravcu istoka severnom granicom odeljenja 18 i 11 do čvorne tačke koja spaja odeljenja 11 i 10, dalje nastavlja u pravcu severa zapadnom granicom odeljenja 10 i 9 do državnog puta Sombor-Bezdan gde skreće na istok u pravcu pomenutog puta do severozapadne granice odeljenja 10. U toj tački granica lovišta skreće na jug istočnim rubom odeljenja 10 i 11 do čvorne tačke koja spaja odeljenja 11 (revir Štrbac) i 30 (revir Kozara) GJ Kolut-Kozara. Dalje granica nastavlja u pravcu severozapada spoljnom granicom odeljenja 30, 25 i 24 do severozapadnog ugla odeljenja 19 (put Sombor-Bezdan) i nastavlja u pravcu istoka spoljnom granicom odeljenja 19 i 20 pa onda prema jugoistoku spoljnom granicom odeljenja 22. Dalje nastavlja južno spoljnim rubom odeljenja 27 da bi u njegovom jugoistočnom uglu skrenula na zapad i nakon 700m rubom istog odeljenja skrenula na jug. Dalje granica ide istočnom granicom odeljenja 27, 28 i delom odeljenja 33 gde skreće prema zapadu i ide spoljnom granicom odeljenja 33 i 32. U čvornoj tački odeljenja 32,31 i 13 nastavlja prema jugu istočnim rubom odeljenja 13 da bi se u jugoistočnom uglu odeljenja 13 ispravila blago prema severozapadu i nastavila južnom granicom odeljenja 13 i 14 do jugozapadnog ugla odeljenja 14 gde prelazi stari bački kanal i nastavlja u pravcu severozapada krunom sekundarnog nasipa do sekundarnog odbrambenog nasipa kanala Dunav-Tisa-Dunav (Brodogradilište-Bački Monoštor). Dalje granica ide u pravcu juga krunom odbrambenog nasipa kanala Dunav-Tisa-Dunav zaobilazeći selo Bački Monoštor sa zapadne strane da bi se zadržavajući dominantno južni pravac krunom navedenog nasipa došlo do vodozaštitne ustave na kanalu Dunav-Tisa-Dunav severno od sela Kupusina. Dalje granica lovišta Kozara ide u pravcu zapada takođe krunom sekundarnog nasipa do nasipa prve odbrambene linije i izlazi, zadržavajući pravac, na sredinu toka reke Dunav, gde skreće prema severu i sredinom toka reke Dunav ide do početne tačke.

3.6. UKUPNA POVRŠINA LOVIŠTA

Ukupna površina lovišta „Kozara“ iznosi 11.507,63 ha.

4. REZULTATI GAZDOVANJA LOVIŠTEM U PRETHODNOM PLANSKOM PERIODU

U prethodnom periodu zacrtane aktivnosti su bile, da se u lovištu „Kozara“ primenom savremenih metoda gajenja, a po načelima trajnog lovnog gazdovanja, postigne i održi kvalitetna proizvodnja lovne divljači po vrsti i broju koji odgovara kapacitetu lovišta.

4.1. OPTIMALNI FONDOVI LOVNE VRSTE DIVLJAČI

Na osnovu bonitiranja lovišta, određeni su i optimalni fondovi za sve tri lovne vrste divljači:

JELENSKA DIVLJAČ	DIVLJA SVINJA	SRNEĆA DIVLJAČ
1.200	600	160

4.2. MATIČNI FONDOVI LOVNIH VRSTA DIVLJAČI ZA SVAKU LOVNU GODINU

Brojno stanje jelenske divljači

GODINA	JELENSKA DIVLJAČ					
	JELENI			KOŠUTE I DVIZICE	TELAD	UKUPNO
	Špizeri	Do 5 god.	Preko 5 god.			
2012	111	196	169	574	230	1280
2013	124	245	195	606	245	1415
2014	117	278	211	645	280	1531
2015	130	284	234	620	275	1543
2016	104	268	227	583	254	1436
2017	96	255	240	595	240	1426
2018	103	240	245	640	235	1463
2019	104	230	255	647	233	1469
2020	111	229	238	652	213	1443
2021	111	222	250	665	208	1456

Brojno stanje srneće divljači

GODINA	SRNEĆA DIVLJAČ			
	SRNDAĆ	SRNA	LANAD	UKUPNO
2012	47	59	30	136
2013	52	66	36	154

2014	48	66	34	148
2015	54	56	28	138
2016	51	57	30	138
2017	49	58	30	137
2018	49	55	32	136
2019	49	56	33	138
2020	45	58	32	135
2021	45	58	30	133

Brojno stanje divljih svinja

GODINA	DIVLJE SVINJE			
	VEPAR	KRMAČA	NAZIMAD	UKUPNO
2012	172	227	321	720
2013	185	266	314	765
2014	182	203	240	625
2015	178	208	306	692
2016	155	206	285	646
2017	163	207	309	679
2018	165	206	305	676
2019	182	223	300	705
2020	168	215	295	678
2021	173	227	335	735

4.3. PREGLED PLANIRANIH LOVNIH AKTIVNOSTI

Plan odstrela lovnih vrsta divljači u proteklom period (2012-2022):

Jelenska divljač

GODINA	JELENI (po klasama starosti i medaljama)									Špizer	Ukupno jeleni	Košute i divzice	Telad	Sve ukupno
	Stariji				Srednjedobni				mladi					
	zl.	sr.	br.	Bez	zl.	sr.	br.	bez	bez					
2012/2013	4	10	10		-	-	4	13	35	16	92	167	120	379
2013/2014	5	13	12	-	-	-	5	25	71	22	153	207	120	480
2014/2015	5	15	18	1	-	-	2	45	70	25	181	229	144	554
2015/2016	5	15	18	6	-	-	2	40	100	30	216	191	152	559
2016/2017	5	15	16	1	-	-	4	12	99	26	178	161	140	479
2017/2018	5	15	18	13	-	-	4	10	89	19	173	161	146	480

2018/2019	5	15	18	15	-	-	2	13	87	17	172	211	148	531
2019/2020	5	15	20	3	-	-	5	18	86	15	167	213	153	531
2020/2021	5	15	18	4	-	-	4	15	81	8	150	212	146	508
2021/2022	5	15	20	4	-	-	4	25	82	5	160	217	132	509

Srneća divljač

GODINA	SRNDAĆI (po klasama starosti i medaljama)							Ukupno srndać	Srne	Lanad	Sve ukupno
	Stari				Srednjedobni		Mladi				
	zl.	sr.	br.	bez	br.	Bez	bez				
2012/2013	-	-	-	2	-	3	-	5	9		14
2013/2014	-	-	-	6	-			6	4		10
2014/2015	-	-	-	2	-	2	-	4	1	-	5
2015/2016	-	-	-	2	-	2	-	4	-	-	4
2016/2017	-	-	-	2	-	2	-	4	-	-	4
2017/2018	-	-	-	4	-	-	-	4		-	4
2018/2019	-	-	-	4	-	-	-	4	-	-	4
2019/2020	-	-	-	4	-	-	-	4	-	-	4
2020/2021	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	2
2021/2022	-	-	-	2	-	-	-	2		-	2

Divlja svinja

GODINA	VEPROVI (po klasama starosti i medaljama)							Ukupno veprova	Krmače	Prasad	Sve ukupno
	Stari				Srednjedobni		Mladi				
	zl.	sr.	br.	bez	br.	bez	brz				
2012/2013			3	30	-	13	90	136	190	164	490
2013/2014			3	35	-	7	85	130	192	238	560
2014/2015	-	-	3	35	-	6	50	94	112	217	423
2015/2016	-	-	3	40	-	9	80	132	162	182	476
2016/2017	-		2	28	-	4	70	104	144	182	430
2017/2018	-	-	2	30	-	5	80	117	156	184	457
2018/2019	-	-	2	33	-	4	79	118	152	182	452
2019/2020	-	-	2	39	-	4	76	121	145	216	492
2020/2021	-	-	2	30	-	5	73	110	147	198	455
2021/2022	-	-	2	35	-	4	80	121	161	200	482

Analizom planiranih aktivnosti u prethodnom periodu može se izvesti zaključak:
 Prosečno brojno stanje divljači u periodu 2012-2022 je bilo sledeće:

- Jelenska divljač 1.446
- Srneća divljač 139
- Divlja svinja 692

Prosečan plan odstrela divljači u periodu 2012-2022. je sledeći:

- Jelenska divljač 501
- Srneća divljač 5
- Divlja svinja 471

4.4. PREGLED REALIZOVANIH LOVNIH AKTIVNOSTI

Izvršenje odstrela gajenih vrste divljači u proteklom period (2003-2012):

Jelenska divljač

GODINA	JELENI									Špizeri	Ukupno jelena	Košute dvizice	Telad	Sve ukupno
	Stari				Srednjedobni				Mladi					
	zl.	sr.	br.	bez	zl.	sr.	br.	bez	Bez					
2012/2013	5	12	10	2	-		3	10	34	7	92	130	112	325
2013/2014	4	10	18	2	-	-	2	10	58	24	128	174	117	419
2014/2015	7	14	17	1	-	-	1	19	41	25	125	204	139	468
2015/2016	3	15	14	5	-	-	2	25	81	29	174	181	147	502
2016/2017	2	15	17	17	-	-	4	18	77	15	165	152	132	449
2017/2018	6	15	22	8	-	-	-	15	82	16	164	149	122	435
2018/2019	6	15	20	8	-	-	5	7	60	11	132	189	125	446
2019/2020	7	13	15	12	-	-	4	8	66	14	139	179	120	438
2020/2021	3	13	15	5	-	-	2	18	74	11	141	172	100	413
2021/2022	4	15	25	-	-	-	5	12	75	12	152	180	101	433

Srneća divljač

GODINA	SRNDAĆI									Ukupno srndaći	Srne	Lanad	Sve ukupno
	Stari				Srednjedobni				Mladi				
	zl.	sr.	br.	bez	zl.	sr.	br.	bez	bez				
2012/2013	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1
2013/2014	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	2
2014/2015	-	1	-	1	-	-	-	1	-	3	1	-	4
2015/2016	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1

2016/2017	-	-	-	1	-	-	-	2	-	3	-	-	3
2017/2018	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1
2018/2019	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
2019/2020	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1
2020/2021	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
2021/2022	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Divlja svinja

GODINA	VEPROVI							Ukupno veprovi	Krmače	Prasad	Sve ukupno
	Stari				Srednjedobni		Mladi				
	zl.	sr.	br.	bez	br.	bez	bez				
2012/2013	-	-	1	30	-	5	70	106	147	169	422
2013/2014	-	-	2	23	-	-	50	75	115	127	317
2014/2015	-	-	1	25	-	4	24	54	86	258	398
2015/2016	-	-	-	20	-	3	50	73	127	164	364
2016/2017	-	-	2	28	-	3	27	60	105	281	445
2017/2018	-	-	1	20	-	-	29	50	95	211	356
2018/2019	-	-	-	22	-	-	40	62	112	234	408
2019/2020	-	-	2	19	-	-	35	56	107	196	359
2020/2021	1	1	4	16	-	-	45	67	118	241	426
2021/2022	-	1	4	30	-	-	85	120	165	234	519

Analizom ostvarenih rezultata tj. odstrela gajenih vrsta u periodu 2012-2022, vidi se da je izvršen u proseku: kod jelenske divljači sa 86%, kod srneće 10%, a kod divlje svinje sa 85%.

U vezi obima uginuća jelenske divljači za period 2012-2022 može se reći da se radi o cca 25 grla na godišnjem nivou. Njega uslovljava pre svega intenzivno provođenje uzgojnog i turističkog lov sa posledičnim ranjavanjima, u izvesnom smislu svakako i bespravni lov dok je smrtnost uslovljena velikim metiljom evidentna ali i neuporediva svojim obimom na prošli uređajni period

Naime, mere u suzbijanju velikog metilja se već 15 godina uporno sprovode tzv. dvostrukom aplikacijom antiparazitika i kroz koncentrat i briketom soli.

Naravno da sva uginuća nisu izazvana pomenutom bolešću.

Posebno se može zaključiti iz brojnih stanja srneće divljači da fond nije stabilan, i da beleži osetne padove. Razlozi za ovakav trend smanjenja populacije su, pre svega, navedena parazitoza i veliki porast brojnosti populacije predatorske vrste - šakala. Trend smanjenja populacije je evidentan od 2000. godine. U tom smislu se veoma oprezno izvršavaju planovi odstrela srneće divljači, jer gubitke nije moguće predvideti. Prosek uginuća za posmatrani period je 10 grla ali to treba uzeti sa rezervom, jer ostatke srneće divljači je veoma teško pronaći. Praktično, jedini korektivni faktor je neprestani monitoring populacije srneće divljači u funkciji prepoznavanja optimalnog fonda za novonastale uslove, kako bi mere gazdovanja pravilno postavili. U tom smislu, za period trajanja ovog gazdinskog perioda u dinamičkoj razradi populacije srneće divljači, prirast je postavljen u

varirajućem koeficijentu od 65 do 70% ženskih grla tri i više godina starosti a procenat gubitaka od 15 do 20% na fond divljači. Ovakav pristup gazovanju srnećom divljači kakav se predlaže za naredni gazdinski period, koga karakteriše oprez u odstrelu je pre svega uslovljen evidentnim umanjnjem foda srneće divljači za prethodnih deset godina.

Što se tiče divljih svinja, one zadržavaju stabilnost kretanja populacionih parametara. Prosečan nivo uginuća za period 2012-2022 godine iznosi 40 grla u svim kategorijama i kreće se u okviru planiranih parametara.

Što se lovnog turizma tiče, u proteklom periodu je zabeležen prosečan broj od 125 lovaca-turista godišnje. Njihov prosečan broj dana provedenih u lovištu je 3 lovna dana, što podrazumeva i pansionski smeštaj u vili „Štrbac“. Zanimljivo je broj lovaca-turista koji koriste druge vidove smeštaja a love u ovom lovištu.

Od 2006. godine, kako je već navedeno, koristi se prolećna prihrana divljači svih lovnih vrsta sa koncentratima i briketima soli u koje su dodati antiparazitici (Albendazol, Ivermektin).

Korišćena je sledeća prosečna godišnja količina koncentrata:

VRSTA HRANIVA	Količina u kg
Koncentrat za jelene+lek	14.560
Koncentrat za Prasad+lek	6.810
Briketirana so+lek	2.912

5. PRIRODNI I DRUGI USLOVI ZA GAJENJE LOVNIH VRSTA DIVLJAČI

5.1. KATASTARKA STRUKTURA POVRŠINA LOVIŠTA PO OPŠTINAMA I VLASNIŠTVU

Po teritorijalno–administrativnom položaju lovište „Kozara“ pripada opštini Sombor.

Struktura površine lovišta (u ha) je sledeća:

• Šume i šumsko zemljište	5.275,00
• Livade i pašnjaci	4.106,00
• Vode, bare, trstici i sl.	1.029,63
• Oranice, vrtovi i bašte	-
• Ostale površine	1.097,00
• Ukupna površina lovišta	11.507,63

5.2. NAČIN KORIŠĆENJA POVRŠINA U LOVIŠTU

Lovište „Kozara“ ima svega 8,0 ha nelovnih površina. Na toj površini nalaze se lovni objekti, odnosno objekti za smeštaj gostiju-lovacu, zgrade domara, mašinska radionica, lugarnica i drugi prateći objekti. Sve ostalo su lovne površine (11.499,63 ha).

5.3. LOVNO-PRODUKTIVNE POVRŠINE

Lovno-produktivne površine su površine lovišta na kojima lovna vrsta divljači ima povoljne uslove za život, reprodukciju, pravilan razvoj i stalan opstanak i na kojima se lovnim gazdovanjem gaji, štiti i racionalno koristi.

U sledećoj tabeli prikazane su lovno-produktivne površine za gajenje glavnih vrsta divljači, s' tim da smo izdvojili centar za oplemenjeno gajenje jelenske divljači kao posebnu površinu:

Vrsta divljači	Površina u ha
Jelenska divljač	10.782,02
Srneća divljač	10.782,02
Divlja svinja	10.782,02

5.4. LOVNO-NEPRODUKTIVNE POVRŠINE

Površine lovišta na kojima lovna vrsta divljači nema uslova za stalan opstanak i razmnožavanje ili na kojima je nepoželjna ili osetno štetna i na kojima se divljač štiti i lovi, ali se ne gaji jesu **lovno-neproduktivne površine**.

Iz lovno-produktivnih površina izdvajamo površine koje su privremeno ograđene u cilju zaštite mladih zasada šumskih kultura. Ovakve površine su kategorija koja se iz godine u godinu menja, ali su u proseku oko 800 ha. Trenutnu situaciju prikazaćemo u tabeli:

Lovno-neproductivna površina	Površina u ha
Skupne ograde	784,64
Rasadnik	32,97
Ukupno lovno-neproductivne površine	817,61

Podaci iz tabele se odnose na situaciju u lovištu „Kozara“ u mesecu januaru 2022. godine.

5.5. ZAŠTIĆENA PRIRODNA DOBRA U LOVIŠTU

Celokupna površina lovišta „Kozara“ se nalazi u Specijalnom rezervatu prirode (SRP) „Gornje podunavlje“ koji je ustanovljen uredbom Vlade Republike Srbije („Sl. glasnik RS“, br. 45/2001, 81/2008 i 107/2009). Ovo područje svrstano je u zaštićena prirodna dobra od izuzetnog značaja (I kategorija).

Specijalni rezervat „Gornje Podunavlje“ stavlja se pod zaštitu kao područje sa posebno izraženim odlikama reljefa i hidrografskim pojavama i objektima inudaciono-aluvijalnog rečnog pojasa očuvanim i bujnim izvornim biljnim zajednicama ritova (ritske šume, livade, trstici i dr.), koje karakteriše raznovrsnost i bogatstvo flore retkih i proređenih vrsta biljaka (beli i žuti lokvanj, kukurjak, rebratica, zakrčljana perunika, zmijski i jezičasti ljutić, crni glog), bogatstvo faune, naročito krupnih sisara (jelen obični, divlja svinja, srna), riba i ptica močvarica, prisustvo retkih i proređenih životinjskih vrsta (orao belorepan, crna roda, kuna zlatica, kuna belica, jazavac, divlja mačka i dr.) i osobita lepota pejzaža.

Na području SRP „Gornje Podunavlje“ ustanovljava se režim zaštite I stepena površine 261,62 ha, režim zaštite II stepena površine 4.843,81 ha i režim zaštite III stepena površine 5.676,59 ha.

Režim zaštite I stepena, što se tiče lovišta „Kozara“, obuhvata područja:

- 1) Spoljna Kovačica-Jezero, površine 8,89 ha, GJ: Karapandža, Revir: Karapandža, Odelenje: 30, čistine 2, 3;
- 2) Opaljenik - Slana bara, površine 29,43 ha, GJ: Kolut-Kozara, Revir: Štrbac, Odelenje: 14, čistina 6;
- 3) Šarkanj, površine 20,59 ha, GJ: Monoštorske šume, Revir: Kazuk, Odelenje: 49, odsek a, b, c, d, čistine 1, 2, 5, 6.
- 4) Crna bara, površine 12,81 ha, GJ: Monoštorske šume, Revir: Kazuk, Odelenje: 52 čistine 1, 9, Odelenje: 53 čistina 5;

Režim zaštite II stepena u lovištu „Kozara“ obuhvata područja:

- 1) Prodor, površine 30,42 ha, GJ: Karapandža, Revir: Karapandža, Odelenje: 3. odsek a, Odelenje: 4 odsek a, b, c, d, e, f, g, Odelenje: 6 odsek a, b;
- 2) Labudovnjača, površine 398,16 ha, GJ: Karapandža, Revir: Karapandža, Odelenje: 14 čistina 1, 4, Odelenje: 15 odsek a, b, c, d, e, čistina 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, Odelenje: 16 odsek a, b, g, čistina 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, Odelenje: 17 čistina 1, 2, 3, Odelenje: 18 odsek a, b, c, d, e, čistina 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, Odelenje: 19 odsek c, f, čistina 2, 3, 4, 5, Odelenje: 20 čistina 1, Odelenje: 21 čistina 5, 6, 10, Odelenje: 22 odsek a, e, čistina 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, Odelenje: 24 odsek a, čistina 1, 2, 3, 4, Odelenje: 25 odsek d, čistina 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8;
- 3) Štrbac-Crna bara, površine 562,13 ha, GJ: Kolut-Kozara, Revir: Štrbac, Odelenje: 10 odsek a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, čistina 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, Odelenje: 11 odsek a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, čistina 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, Odelenje: 12 odsek a, b, c, d, e, čistina 1, 2, 3, 4, Odelenje: 13 odsek a, b, c, čistina 1, 2, 3, 4, 5, 6;
- 4) Halasica, površine 66,06 ha, GJ: Monoštorske šume, Revir: Šmaguc, Odelenje: 16 odsek a, b, c, d, e, čistina 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, Odelenje: 17 čistina 1, 2, 3;
- 5) Đurđinska greda, površine 6,21 ha, GJ: Monoštorske šume, Revir: Siga, Odelenje: 46 odsek b, c, d, h;

6) Široki rit, površine 153,94 ha, GJ: Monoštorske šume, Revir: Kazuk-Hampo (Širok rit), Odelenje: 56 odsek a, b, čistina 1, 2, 3, 4, 5, Odelenje: 57 odsek a, b, c, čistina 1, 2, 3, 4, 5, 6, Odelenje: 58 čistina 7, 5, Odelenje: 61 čistina 1;

7) Kazuk-Dunav, površine 0,84 ha, GJ: Monoštorske šume, Revir: Kazuk-Hampo, Odelenje: 55 odsek a;

Ostatak prostora zaštićenog dobra obuhvaćen je režimom zaštite III stepena.

Na području SRP „Gornje Podunavlje“ u režimu I stepena zabranjuje se korišćenje prirodnih bogatstava i isključuju svi drugi oblici korišćenja prostora i aktivnosti osim naučnih istraživanja i kontrolisane edukacije.

U SRP „Gornje Podunavlje“ u režimu zaštite III stepena zabranjeno je:

1) graditi industrijske, poljoprivredne i slične objekte (turistički objekti, hotelski kompleksi i dr.) i obavljati radove kojima se narušavaju morfološke i hidrološke karakteristike terena, uništava biljni i životinjski svet ili se na bilo koji drugi način narušava integritet prostora, osim za potrebe unapređenja stanja prirodnih vrednosti (revitalizacija), gradnje šumskih tvrdih puteva od prirodnog materijala, kao i sistema odvodnjavanja i navodnjavanja;

2) sakupljanje i korišćenje strogo zaštićenih vrsta;

3) ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda, kao i voda neodgovarajućeg kvaliteta;

4) paljenje trske;

5) vršiti promenu namene površina, osim za revitalizaciju prirodnih staništa;

6) pošumljavati bare, depresije i livade;

7) eksploatacije mineralnih sirovina, osim za potrebe održavanja plovnog puta;

8) otvaranje i formiranje deponija;

9) graditi vikend objekte i vikend naselja izvan građevinskih područja utvrđenih posebnim planskim i urbanističkim dokumentima;

10) izvoditi domaću stoku na ispašu.

Na delu Specijalnog rezervata „Gornje Podunavlje“ koje je u režimu zaštite II stepena, zabranjeno je:

1) vršiti čistu seču, osim ako je planirana kao redovan oblik obnavljanja šuma, i vršiti zamenu autohtonih sastojina i grupacija autohtonih vrsta (supstitucija);

2) vršiti seču stabala sa gnezdima orla belorepana i crne rode;

3) unošenje alohtonih i invazivnih vrsta, osim vrsta šumskog drveća (ako nisu invazivne) kojima se već gazduje po posebnim osnovama;

4) uznemiravanje ptica u reproduktivnom periodu (šepurenje, parenje, gnežđenje, izvođenje mladih);

5) kretanje vozila izvan puteva i u periodu reprodukcije životinja, osim vozila za potrebe zaštite rezervata;

6) kretanje čamaca na motorni pogon, osim čamaca čuvarske službe;

7) kretanje čamaca na području starog toka Dunava u periodu mrešta riba, osim čamaca čuvarske službe;

8) pregrađivanje migratornih staza.

Zabrane koje važe za sve stepene zaštite u lovištu “Kozara” a koje važe za zaštićene vrste ptica, naročito naglašavamo:

1. Zabranjeno je uznemiravanje šumskih ptica u reproduktivnom periodu, tj. u vremenu od 1. aprila do 31. jula;

2. Radi zaštite gnezdilišta orla belorepana (*Haliaeetus albicilla*) zabranjeno je tokom cele godine sprovoditi bilo kakve aktivnosti iz oblasti lovstva i gazdovanja divljači u zaštitnoj zoni aktivnog gnezda (krugu poluprečnika 100 metara oko aktivnog gnezda, odnosno krug 200 m u prečniku, u čijem centru je gnezdo), a u pojasu uznemiravanja je oko zaštitne zone aktivnog gnezda (omeđen

kružnicom poluprečnika 200 m, (odnosno 400 m u prečniku oko gnezda) zabrana važi u periodu od 15. decembra do 15. juna;

3. Radi zaštite gnezdilišta crne rode (*Ciconia nigra*) zabranjeni su lovne i druge aktivnosti u krugu poluprečnika od 100 m oko aktivnog gnezda. Zabrana važi tokom cele godine;

4. Radi zaštite gnezdilišta crne lunje (*Milvus migrans*), osičara (*Pernis apivorus*) i ostalih krupnih ptica grabljivica, zabranjeni su lovne i druge aktivnosti u krugu poluprečnika od 100 m oko svakog aktivnog gnezda, u periodu od 1. aprila do 30. jula.

Na području SRP „Gornje Podunavlje“ obezbeđuje se: praćenje i regulisanje količina i kvaliteta voda u aluvijalnoj ravni Dunava i održavanje njegovog optimalnog nivoa sa stanovišta potreba očuvanja živog sveta i sa ciljem sprečavanja plavljenja terena iznad kote 84,50 mnv; upravljanje šumama po principima održivog gazdovanja, uklanjanje i suzbijanje invazivnih vrsta mehaničkim i selektivnim hemijskim sredstvima uz saglasnost nadležnog ministarstva; očuvanje, poboljšanje i povećanje površina prirodnih šumskih sastojina, primena mera u gazdovanju šumama kojima se osigurava očuvanje stabala i delova šumskih sastojina kao postojećih i mogućih objekata i mesta gnežđenja ptica, a posebno orla belorepana i crne rode, uzgojne i sanitarne mere s ciljem očuvanja stabilnosti i zdravstvenog stanja sastojina; zaštita i praćenje stanja biljaka i životinja, njihovih populacija i staništa, očuvanje i unapređivanje stanja populacija ugroženih vrsta flore i faune; uspostavljanje monitoringa, očuvanje stabilnosti i kvaliteta populacija lovne divljači, uređenje, izgradnja i infrastrukturno opremanje prostora za potrebe lova, ribarstva, gazdovanja šumama, turizma i rekreacije na način kojim se neće ugroziti posebne vrednosti dobra; naučnoistraživački i obrazovni rad i prezentacija prirodnih vrednosti.

O Specijalnom rezervatu prirode „Gornje Podunavlje“ upravljač je JP „Vojvodinašume“ Petrovaradin. Preduzeće u obavljanju poslova zaštite i razvoja SRP „Gornje Podunavlje“ obezbeđuje sprovođenje Programa, propisanih režima zaštite i očuvanja prirodnog dobra, naučno-istraživačke, kulturne, vaspitno-obrazovne, informativno-propagandne i druge aktivnosti, donosi Program i godišnji program zaštite i razvoja.

6. OCENA POGODNOSTI STANIŠNIH I DRUGIH FAKTORA U LOVIŠTU

6.1. BONITET LOVIŠTA

Planski karakter lovne proizvodnje i potreba njenog usklađivanja sa dodirnim privrednim granama u okviru iste privredne celine, zahtevaju da se proceni stepen prikladnosti lovišta za život pojedinih vrsta divljači i da se odredi njihov broj koji, obzirom na proizvodne i prirodne uslove može biti trajno prisutan u lovištu tj. da se izvrši **bonitiranje** staništa za gajenje vrsta divljači.

Obzirom da se ovde radi o lovištu za gajenje jelenske divljači, srneće divljači i divljih svinja, u kome je pozitivna intervencija uzgajivača vrlo velika – divljač se zimi prehranjuje, a u toku leta je obezbeđena potrebna dopunska prehrana sa poljoprivrednih površina. Imajući u vidu ukupan prehrambeni potencijal područja, dolazi se do zaključka da su navedene kategorije divljači uglavnom obezbeđene hranom iz autohtonih izvora u toku vegetacionog perioda. Nedostatak ovih izvora u toku zime otklanja se zimskom prehranom.

Bonitiranje lovišta se može vršiti prema različitim autorima iz naše literature, a odlučili smo se da nam putokaz bude bonitiranje lovišta po autorima B. Tomašeniću i L. Radosavljeviću (Novi Sad, 1972). Međutim, navedena uputstva su opšta i prosečna, ili se pak ne razmatraju sve vrste koje se u ovom lovištu gaje, te su nam poslužile samo kao podsetnik na koje elemente, odnosno ekološke uslove veću pažnju treba da obratimo. Ovo se posebno odnosi na jelensku divljač i divlju svinju.

Razmotreni su i ocenjeni osnovni faktori:

- Karakteristike staništa - hrana i voda;
- Vrsta i kvalitet zemljišta;
- Mir u lovištu;
- Opšta pogodnost lovišta - odnos prema poljoprivrednim površinama, hrana, klima, hidrološki uslovi, konfiguracija terena i sl.

Na osnovu upoznavanja i detaljnih ocenjivanja svih bitnih faktora u lovištu, kao i dosadašnjih iskustava u gazdovanju, utvrdili smo sledeće vrednosti osnovnih faktora za gajenje vrsta divljači:

Osnovni faktor	Broj poena		
	Jelenska divljač	Srneća divljač	Divlja svinja
Hrana i voda	25	10	25
Vegetacija	20	15	20
Kvalitet zemljišta	15	10	15
Mir u lovištu	15	10	15
Opšte pogodnosti	20	7	20
UKUPNO	90	52	90

Bonitiranjem su obuhvaćene lovno-produktivne površine, koje su utvrđene na osnovu analiza ekoloških uslova sredine. Lovno-produktivne površine su oni delovi lovišta na kojima određene vrste divljači imaju uslove za stalan opstanak i razmnožavanje, i na kojima se lovnim gazdovanjem određena divljač gaji, štiti i koristi.

Na osnovu broja poena iz navedene tabele, kao i dosadašnjeg iskustva i rezultata gazdovanja bonitetni razredi za gajenje vrste divljači u ovom lovištu su:

1. Za jelensku divljač I bonitetni razred

2. Za srneću divljač	III/IV	bonitetni razred
3. Za divlju svinju	I	bonitetni razred

6.2. KAPACITET LOVIŠTA

Kapacitet lovišta podrazumeva najveći mogući broj lovne divljači utvrđen bonitiranjem, koji se može gajiti u lovištu, a koji ne narušava prirodne odnose između lovne vrste divljači i ostalih životinjskih vrsta, kao i između lovnih vrsta divljači i njihovih staništa i koji ne čini nikakve štete ili čini minimalne i podnošljive štete na lovno-produktivnim površinama.

Pod **biološkim kapacitetom** lovišta uglavnom se podrazumeva maksimalna moguća brojnost određene vrste divljači u lovištu i njeno održavanje pod uslovom da ne budu ugrožene rezerve hrane i da ne dođe do degeneracije divljači.

Imajući u vidu uslove ovog lovišta, za jelensku, srneću divljač i divlju svinju, s obzirom na namenu lovišta, može se prihvatiti sledeće brojno stanje divljači u osnovnom matičnom fondu:

Jelenska divljač	1.200 grla
Divlja svinja	600 grla
Srneća divljač	160 grla

Ova brojnost podrazumeva optimalnu polnu, starosnu i trofejnu strukturu.

Kapacitet lovišta predstavlja broj jedinki neke vrste na 100 ha lovno-produktivne površine koji obezbeđuje optimalni kvalitet divljači i lovnu eksploataciju pri čemu su štete od divljači neznatne ili se raspoloživim sredstvima zaštite mogu sprečiti, odnosno svesti na nivo koji se gazdovanjem lovištem može podneti.

Na osnovu predloga za jelensku divljač određen je ekonomski kapacitet (računajući da će se gajiti 12 grla na 100 ha lovno-produktivne površine) 1.200 grla u osnovnom matičnom fondu sa realnim prirastom od 336 grla, odnosno ekonomski kapacitet za jelensku divljač iznosi 1.536 grla.

Za srneću divljač određen je ekonomski kapacitet (računajući da će se gajiti 1,6 grla na 100 ha lovno-produktivne površine) 160 grla u osnovnom matičnom fondu sa realnim prirastom od 40 grla. Obzirom na prethodni period odnosno iskustva koja proističu iz njega gazdovanje je postavljeno u funkciji očuvanja srneće divljači bez uvažavanja ekonomskog rezone u gazdovanju.

Za divlju svinju određen je ekonomski kapacitet (računajući da će se gajiti 6 grla na 100 ha lovno-produktivne površine) 600 grla u osnovnom matičnom fondu sa realnim prirastom od 414 grla, odnosno ekonomski kapacitet za divlju svinju iznosi 1.014 grla.

6.3. ODNOS PREMA DRUGIM DELATNOSTIMA U LOVIŠTU

Odnos lovstva i šumarstva

Ovo područje sa svojim produkcionim sposobnostima omogućava postizanje visokih rezultata u proizvodnji šumarstva i lovstva. U našem konkretnom slučaju veoma je pozitivno da se lovstvo i šumarstvo nalaze u rukama istog upravljača. Zbog toga se usaglašavanja potreba tih grana uvek može na pravi način izvršiti. Da bi štete od divljači bile manje na šumskim kulturama treba se držati matičnog fonda glavnih gajenih vrsta divljači. U lovištu treba obezbediti dovoljnu količinu kvalitetne hrane za ishranu divljači prirodnim i veštačkim putem.

Naglasak dati uzgoju mešovitih sastojina, davati prednost vrstama drveća koje divljač manje oštećuje, stvarati pogodne vrste za brst i ogriz divljači.

Šumske radove usaglasiti sa lovstvom, naročito u sezoni parenja jelenske divljači, ako treba i

obustaviti radove i saobraćaj na delovima gde se nalaze jelenska rikališta, kao i održavanje mira u lovištu za vreme perioda reprodukcije divljači.

Odnos lovstva i poljoprivrede

Da bi se štete i troškovi zaštite poljoprivrednih useva svele na razumnu meru, treba sprovesti sledeće mere:

- na unapređenju staništa za divljač pri čemu podrazumevamo namensko zasejavanje poljoprivrednih kultura za divljač u ograđenim površinama i otvaranje tih ograda u vreme zrenja useva;
- čuvanje poljoprivrednih kultura unutar lovišta;
- sprečavanje izlaska divljači van lovišta na poljoprivredne useve.

Da bi šteta na okolnim poljoprivrednim kulturama bila manja oko lovišta, potrebna je obnova zaštitne ograda od 56 km i time bi štete bile svedene na minimum. U slučaju izlaska divljači iz lovišta i pravljnjem štete na usevima, vrši se redovna procena i nadoknada nastale štete.

Odnos lovstva i vodoprivrede

Odnos lovstvo-vodoprivreda je značajan zbog letnje ishrane divljači tj. zbog košenja odbrambenog nasipa na dužini od oko 20 km, u vreme kada to divljač najviše koristi. Zajedničke akcije održavanja nasipa u dobrom stanju, naročito za vreme kišnog i zimskog perioda (zabrane kretanja nezaposlenima sa vozilima zbog kvarenja puta na kruni nasipa).

6.4. DEJSTVO POTENCIJALNIH FAKTORA RIZIKA

Potencijalnu opasnost po divljač u lovištu predstavljaju razni faktori, od kojih najveći uticaj imaju: antropogeni faktor (opasnost od nezakonitog lova), bolesti (veliki metilj), predatori (šakal) i elementarne nepogode (poplave, suše, visok snežni pokrivač i pokorica itd.).

Potencijalni faktori rizika prvenstveno se ogledaju kroz antropogene uticaje, svesnim i nesvesnim delovanjem ljudi prisutnih u lovištu kroz zadovoljavanje vlastitih potreba, gde može doći do neželjenih posledica usled nemara odlaganjem otpadnih materija kroz eventualna trovanja, izazivanjem požara a ponajviše usled uznemiravanja divljači prisustvom ljudi u kampovima, vikend naseljima i slično. Ovi uticaji mogu se svesti na najmanju moguću meru obaveštavanjem i edukacijom posetilaca kao i kontrolom i sprečavanjem nekontrolisanog kretanja i neželjenih aktivnosti od strane čuvarskih službi i ostalih zaposlenih.

Najveća opasnost, što se antropogenog faktora tiče, predstavlja nezakonit lov – krivolov, koji je naročito evidentan u delovima lovišta koji su oivičeni asfaltnim putevima, i na rubnim delovima lovišta koji su zaštićeni dotrajalom vanjskom ogradom. Ovaj faktor opasnosti je sveden na minimum, pre svega, zahvaljujući dobro organizovanom lovočuvarskom službom i korektnom saradnjom sa organima policijske uprave. Ovde možemo spomenuti i negativan uticaj nekontrolisanog kretanja drugih interesnih grupa kroz lovište (biciklista, sakupljača šumskih plodova, ribolovaca, pčelara i drugih), u smislu narušavanja mira u lovištu koji je važan za sve gajene vrste divljači, a naročito za preživare.

Verovatno i najveći potencijalni faktor rizika predstavlja parazitska bolest pod nazivom veliki ili američki metilj (*Fasciola magna*). Od njega obolevaju prvenstveno preživari u Severnoj Americi i Evropi. Bolest je prvi put opisana u Italiji (Bassi, 1875), konstatovana je zatim i u Čehoslovačkoj 1971. godine, a zatim se širi i po Poljskoj, Nemačkoj, Austriji, Mađarskoj, Hrvatskoj, Srbiji, Rumuniji – što znači u slivu reke Dunav. Kod nas je ova parazitoza prvi put primećena kod jelenske divljači lovne 1996/1997 godine u ŠG Sombor na teritorije SRP „Gornje podunavlje“.

U prirodnim uslovima sreće se kod: ritskog jelena, jelena lopatara, srne, belorepog jelena i

losa. Osim divljih preživara (Cervida) sreće se i kod drugih divljih i domaćih preživara: bizona, jaka, lame, muflona, divokoze i kozoroga, kao i kod goveda, ovaca i koza.

Fasciola magna (lat.) je veliki parazit koji parazitira u jetri preživara bušeći kanale, fizički i hemijski uništavajući jetru. Ovalnog je oblika i može biti veličine od 20 do 100 mm. Larve mogu krvlju dospeti i u druge organe gde izazivaju patogene efekte.

Od 1996. korišćeni su različiti antiparazitici, pomešani u razna koncentrovana hraniva, ali ovaj način aplikacije nije dao zadovoljavajuće rezultate. Invadiranost je i dalje rasla sa početnih 20% zaraženih jedinki u matičnom zapatu do preko 90% populacije lovne 2006/2007 godine. Te godine je na osnovu susednog lovišta „Gemenc“ u Mađarskoj preporučena primena preparata Albendazol.

Tokom 2008. godine, nakon aplikacije leka putem komprimiranih briketa soli sa lekom, u jetrama odstreljenih divljači primećeni su ožiljci sa malim brojem živih parazita. Efekti lečenja pokazali su se i kroz povećanje prosečne telesne mase, a naročito poboljšane trofejne vrednosti.

Za period 2012.godina do 2022.godina se može reći da primenom ove vrste aplikacije albendazolom (dvostruka) se invadiranost populacije jelenske divljači na prostoru lovišta Kozara dešava od cca 15% što je vrlo prihvatljivo.

Krajem 90-ih godina prošlog veka, u lovištu „Kozara“ primećena je nova vrsta predatora – šakal, koja je u sledećoj deceniji potpuno poremetila lanac ishrane i ponašanje divljači (lovne i nelovne). Pored pomenutog socijalnog ponašanja moramo istaći i značajno smanjenje populacije lovne divljači, naročito srneće. Kako je šakal uglavnom lešinar – čistač, zapažanja u ovom lovištu govore suprotno. Naime, šakal je izuzetno agresivna vrsta, veoma visokog nataliteta, koja u ovim krajevima nema prirodnog neprijatelja. Pre svega je počeo loviti sitne preživare poput srne, čiji je broj sveden sa 400 na 160, a ta tendencija pada populacije morala se zaustaviti značajnim smanjenjem odstrela srneće divljači. Narušen je ciklus lanca ishrane u smislu što je šakal potisnuo lisicu čiji je prirodni neprijatelj, a time se povećao broj fazanske i zečije divljači, iako to nisu tipično šumske vrste. Osim srneće divljači, šakal se hrani i mlađim kategorijama divljih svinja, tako da se socijalno ponašanje krmača nakon prašenja i za vreme perioda laktacije u prva 3 meseca života prasadi, takođe, potpuno izmenilo. Braneći se od predatora – šakala, krmače su počela da se grupišu štiteći svoj podmladak. I pored ovakvih mera, šakal, koji lovi u čoporu uspeva da uhvati po neko prase. Brojnost šakala se povećava, a redukcija populacije može se rešiti isključivo odstrelom.

Elementarne nepogode izazvane su uglavnom visokim vodostajem Dunava, visokim snežnim pokrivačem i visokim i niskim temperaturama. U ovakvim slučajevima se pomaže divljači, hvatanjem i prebacivanjem u neki drugi deo lovišta, zatim pojačanom ishranom kako bi se štete na kulturama svele na minimum, kao i obustavom lova, naročito u periodu kad su prisutne ledene pokorice na snegu. Veliki problem za divljač predstavlja i prisustvo komaraca, koji su naročito nepovoljni za mlađe kategorije (telad, prasad, lanad itd.).

7.3. PROCENJENE POČETNE BROJNOSTI LOVNIH VRSTA DIVLJAČI

Brojno stanje divljači 31.03.2022. godine.

Jelenska divljač					
Špizeri	Jeleni		Košute	Telad	UKUPNO
	do 5 god.	preko 5 god.	dvizice		
123	215	247	690	188	1.463

Srneća divljač				
Srndaći	Srne	Lanad	UKUPNO	
44	57	29	130	

Divlja svinja			
Veprovi	Krmače	Nazimad	UKUPNO
183	255	330	768

Sitna divljač				
Zec	Fazan	D.patka	D.guska	Ostalo (lisica, šakal)
85	100	200	100	100

13. EKONOMSKO – FINANSIJSKI PLAN GAZDOVANJA LOVIŠTEM

13.1. UKUPNI PRIHODI OD GAZDOVANJA LOVIŠTEM

Prihodi od trofeja:

Jelen

220	poena	20 kom	x	1.242.425,83	RSD	=	24.848.516,60
215	poena	24 kom	x	919.501,00	RSD	=	22.068.024,00
8,00	kg	150 kom	x	462.970,00	RSD	=	69.445.500,00
7,00	kg	202 kom	x	322.321,67	RSD	=	65.108.977,34
3,50-4,00	kg	479 kom	x	87.900,00	RSD	=	42.104.100,00

Košute

730 kom x 9.371,67 RSD = 6.841.319,10

Telad

410 kom x 5.858,33 RSD = 2.401.915,00

Ukupno jelenska divljač RSD = 232.818.352,04

Srndać

trofej od 200,00 gr do 249,99 gr 10 kom x 9.220,83 RSD = **92.208,30**

Vepar

22 cm	20 kom	x	173.885,83	RSD	=	3.477.771,66
18 cm	300 kom	x	74.520,83	SDR	=	22.356.249,00
16 cm	80 kom	x	49.690,83	RSD	=	3.975.266,40

Krmača

412 kom x 9.960,83 RSD = 4.103.861,96

Nazimad

640 kom x 9.960,83 RSD = 6.374.931,20

Prasad

1.020 kom x 5.269,17 RSD = 5.374.553,40

Ukupno divlje svinje RSD = 45.662.633,22

Divlje patke

200 kom x 882,50 RSD = 176.500,00

Divlje guske

50 kom x 2.205,00 RSD = 110.250,00

UKUPNO TURISTIČKI ODSSTREL RSD = 278.859.943,52

Prihodi od mesa divljači:

Jelensko meso	200.590 kg	x	266,67	RSD	=	53.491.335,30
Srneće meso	600 kg	x	443,33	RSD	=	265.998,00
Divlja svinja	98.475 kg	x	164,17	RSD	=	16.166.640,75

UKUPNO MESO DIVLJAČI RSD = 69.923.974,05

Usluge u lovu:

Organizacija lova krupne divljači	1.200 org.	x	4.985,33 RSD	=	5.982.396,00
Organizacija lova sitne divljači	50 org.	x	1.754,17 RSD	=	87.708,50
Lovočubar-stručni pratilac	3.600 l/dan	x	4.958,33 RSD	=	17.849.988,00
Korišćenje terenskog vozila	63.600 km	x	62,50 RSD	=	3.975.000,00

UKUPNO USLUGE RSD = 27.895.092,00

UKUPNI DESETOGODIŠNJI PRIHODI RSD = 376.679.009,57

PROSEČNO GODIŠNJE RSD = 37.667.900,95

13.2. UKUPNI RASHODI OD GAZDOVANJA LOVIŠTEM

Troškovi ishrane divljači u RSD	=	123.754.908,80
Zdravstvena zaštita divljači u RSD	=	6.990.046,80
Održavanje i izgradnja LTO u RSD	=	1.022.481,60
Održavanje proseka i livada u RSD	=	6.015.331,50
Obrada i skladištenje odstreljene divljači u RSD	=	1.119.470,00
Odstrel divljači u RSD	=	1.160.840,00
Pogonska režija u RSD	=	166.914.820,00
Naknada za korišćenje lovostajem zaštićenih vrsta u RSD	=	41.137.450,00

UKUPNO RASHODI U RSD = 348.115.348,00

13.3. INVESTICIONA I DRUGA ULAGANJA U LOVIŠTE

Terenskih vozila 2 x 4.300.000,00 RSD	=	8.600.000,00
Karabina sa opt. nišanom 5 x 275.000,00 RSD	=	1.375.000,00
Dvogleda 3 x 115.000,00 RSD	=	345.000,00
Km nove ograde 10 x 1.440.460,87 RSD	=	14.404.608,00
Km rekonstrukcije ograde 20 x 25.841.27 RSD	=	516.820,00

UKUPNE INVESTICIJE RSD = 25.241.428,00

GODIŠNJE INVESTICIJE RSD = 2.524.142,80

UKUPAN DESETOGODIŠNJI RASHOD RSD = 373.356.776,00

PROSEČNO GODIŠNJE RSD = 37.335.677,60

BILANS SREDSTAVA

PRIHODI ZA DESET GODINA RSD	376.679.009,57
RASHODI RSD	373.356.776,00
POZITIVNA RAZLIKA RSD	3.322.233,57
PROSEČNO GODIŠNJI PRIHODI RSD	37.667.900,95
PROSEČNO GODIŠNJI RASHODI RSD	37.335.677,60
POZITIVNA RAZLIKA GODIŠNJE RSD	332.223,35

Planirana investiciona ulaganja u lovište usklađena su sa planiranim prihodima. Naročito je značajno investirati u nastavak započetih radova na zameni dotrajale spoljašnje ograde oko lovišta. Kalkulacija nije obuhvatila eventualna sredstva iz fonda za razvoj i unapređenje lovstva Republike Srbije, koja bi bila neophodna, kako bi se u što kraćem vremenskom periodu izgradio pomenuti objekat od vitalne važnosti za sprečavanje šteta od divljači i na divljači.

14.OPŠTI PODACI O PROJEKTANTU LOVNE OSNOVE

14.1. PRAVNA FORMA/PRETEŽNA DELATNOST/ŠIFRA DELATNOSTI

JP „Vojvodinašume“ Petrovaradin
ŠG „Sombor“ Sombor
Apatinski put 11, Sombor

Pretežna delatnost preduzeća je **uzgoj i korišćenje šuma.**

Šifra delatnosti je **02010.**

14.2. OSNOVNI PODACI O LICU SA LICENCOM ZA IZRADU PLANSKIH DOKUMENATA I BROJ LICENCE

Projektant:
Odgovorno lice:

Čedomir Pelkić, dipl. ing.
ID 0059

Zastupnik ogranka ŠG Sombor
Srđan Peurača, dipl. ing.